

Handwerkskammer für München und Oberbayern

PHARE-
Üzleti Segélyprogram

SMECA

Oktatási eszköz:

**Európai Társasági Jog
és Versenyjog**

Készítette:

Handwerkskammer für München und Oberbayern

Szerzők:

Silke Matz

Kurt Seemann

Fritz Schöfinius

Klaus Plaschka

Fordította:

Dolmetscher- und Übersetzerteam, München

1. Társasági jog.....	6
1.1. Háttér.....	6
1.2. A hatályos európai szabályok és rendeletek	6
1.2.1. A letelepedés alapvető szabadsága	6
1.2.1.1. Meghatározás	6
1.2.1.2. Az egyének letelepedési szabadsága	7
1.2.1.3. A társaságok letelepedési szabadsága	7
1.2.1.4. A letelepedés szabadságának gyakorlati korlátai.....	8
1.2.1.5. A letelepedés szabadsága a többi alapvető joggal szemben.....	9
1.2.2. Rendeletek: Európai Gazdasági Érdekcsoport.....	9
1.2.2.1. Mit jelent az Európai Gazdasági Érdekcsoport?	9
1.2.2.2. Alapítás	10
1.2.2.3. Vegyes rendelkezések.....	12
1.2.2.4. Gyakorlati tanácsok a közép- és kelet-európai kis- és	

középvállalkozások részére	13
1.2.3. EU irányelvek.....	14
1.2.3.1. EU irányelv a közzétételről	14
1.2.3.2. A tőkére vonatkozó irányelv	15
1.2.3.3. A számvitelről szóló irányelv.....	16
1.2.3.4. A könyvvizsgálók képesítéséről szóló irányelv	22
1.2.3.5. Az egyszemélyes társaságokra vonatkozó irányelv	22
1.2.4. Európai egyezmény az illetékes bíróságokról és a bírósági végrehajtásról... 23	
1.2.4.1. Bevezetés	23
1.2.4.2. Melyik bíróságnak van nemzetközi hatásköre a peres ügyekben?.....	24
1.2.4.3. Bírósági határozatok elismerése / végrehajtása	25
1.2.5. Európai Egyezmény a szerződésekről.....	26
1.2.5.1. Bevezetés	26
1.2.5.2. Melyik jog alkalmazandó?	26
1.3. Kilátások: Új rendeletek készülnek.....	27
1.3.1. Európai társas cégek.....	27
1.3.2. Európai részvénytársaság (<i>Societas Europaea</i> - SE).....	27
1.3.3. Európai szövetkezet	28
1.4. Kihatás a kis- és középvállalkozásokra	28
1.5. Módosítási stratégiák	28
1.5.1. A letelepedés szabadságával járó kockázatok és lehetőségek	29
1.5.2. Jogi forma megválasztása	30

1.5.3. Számviteli követelmények	30
1.6. Ellenőrző kérdések az üzleti vállalkozások számára	32
2. Trösztellenes törvény	33
2.1. Háttér.....	33
2.2. A hatályos európai szabályok és rendeletek	33
2.2.1. Kartelltilalom	33
2.2.1.1. A Római Szerződés 81. cikke és annak alkalmazása	34
2.2.1.2. A kis- és középvállalkozásokra vonatkozó különleges intézkedések	37
2.2.2. Piaci erőfölénnyel való visszaélés tilalma.....	40
2.2.3. Egyesülések EU ellenőrzése.....	40
2.2.4. Reklámszabályok	41
2.2.5. Állami szubvenciók ellenőrzése	41
2.2.6. Szellemi tulajdon.....	41
2.2.6.1. Szabadalmi jog	42
2.2.6.2. Védjegyjog	42
2.2.6.3. Szerzői joggal kapcsolatos jog.....	43
2.3. Kilátások: új rendeletek készülnek.....	43
2.4. Kihatás a kis- és középvállalkozásokra	44
2.5. Módosítási stratégiák	44
2.6. Ellenőrző kérdések az üzleti vállalkozások számára	45

3. Függelék: 47

1. Társasági jog

1.1. Háttér

Jogalkotó testületként az EU többet tett a társasági jog területén, mint a magánjog összes többi területén. Alapvetően az irányelvekkel történik a különböző tagállamok jogalkotásának harmonizációja, amelynek két célja van:

- az egyes tagállamok jogalkotásának különbségéből adódó kockázatok korlátozása a részvényesek, a hitelezők és az üzleti partnerek védelme érdekében
- olyan, belső határok nélküli gazdasági térség létrehozása, ahol az egyes tagállamok társaságaira alkalmazandó társasági jog alapvető feltételei jórészt egyformák

A második pont különösen az egyéni vállalkozókra és beruházókra vonatkozik: minél „semlegesebb” a vállalkozás helyszínével kapcsolatos társasági jog, annál könnyebben hoznak a vállalkozók döntést arról, hogy hol hozzanak létre kizárólag gazdasági megfontolás alapján üzleti vállalkozást.

A harmonizáció irányában tett erőfeszítések ellenére azonban a társasági jog általában¹ a nemzeti jogtól függ. A harmonizáció eddig csupán a részvénytársaságokat érintette, a társas vállalkozások harmonizációja a különböző államok különböző jogi hagyományai miatt rendkívül nehéz. Az 1.2.3 pontban felsorolt irányelveknek ezért nincs számottevő hatása a társas vállalkozásként szerveződött kis- és középvállalkozásokra.

1.2. A hatályos európai szabályok és rendeletek

1.2.1. A letelepedés alapvető szabadsága

1.2.1.1. Meghatározás

---

¹ Ez alól egyedül az EEIG (Európai Gazdasági Érdekcsoport) és az Európai Értéktársaság (SA) a kivétel, ezek bevezetését jelenleg tervezik, mivel e két társasági struktúra az európai jogon alapul.

Belső európai piac létrehozásakor a cégeknek ugyanolyan mozgási szabadságra van szükségük, mint a nemzeti piacon. Lehetőséget kell kapniuk arra, hogy gazdasági kritériumok alapján szabadon dönthessenek székhelyükről az egész EU területén, amely azt jelenti, hogy üzleti székhelyüket a termelési tényezőktől, az infrastruktúrától és az eladási piactól függően kell tudniuk kiválasztani. Ez a mozgási szabadság letelepedési szabadságként ismert.

1.2.1.2. Az egyének letelepedési szabadsága

- **A bejegyzés szabadsága:** Az EU minden egyes állampolgára – lakhelyétől függetlenül – a Közösségen belül bármelyik országban alapíthat üzleti vállalkozást, amennyiben az érintett ország nemzeti joga szerinti törvényes rendelkezéseknek megfelel. Nemzetisége miatt senki sem kerülhet hátrányos helyzetbe, a nyílt és a rejtett diszkrimináció egyaránt tilos.

Pl. ha egy tagállam előírja, hogy a társaság alapításakor bizonyos számú tagnak a saját tagállama állampolgárának kell lennie, ez az adott országban társaságot alapítani kívánó más tagállamok tagjaival szemben diszkriminációt jelent. Ezért megengedhetetlen az erre vonatkozó kikötés.

Az EU állampolgárságtól eltekintve, képviselő vagy fióktelep létrehozásakor egy másik követelmény az, hogy fő székhely már legyen valamelyik EU tagállamban.

- **A választás szabadsága:** Az EU állampolgárai a tetszésük szerinti helyszínen szabadon választhatnak az adott helyszínen elérhető üzleti vállalkozások típusai közül. Ezért megengedhetetlenek azok a rendelkezések, amelyek alapján a többi tagállam tagjai csak bizonyos fajta üzleti szervezetek közül választhatnak.
- **A részvétel szabadsága:** Az EU állampolgárai – ahelyett, hogy valamely másik tagállamban új üzleti vállalkozást alapítanának – a meglévő üzleti vállalkozásokban is részt vehetnek, ha betartják az érintett ország nemzeti törvényeinek rendelkezéseit.

1.2.1.3. A társaságok letelepedési szabadsága

A társaságokat természetes személyként kell kezelni:

- amennyiben az adott tagállam jogszabályainak megfelelően alakultak
- amennyiben mind székhelyük (tehát a társasági szerződésükben/alapító okiratukban meghatározott bejegyzett székhelyük), mind központi ügyintézésük helye (tehát ahol üzleti döntéseiket hozzák), vagy fő létesítményük (pl. gyáruk) az EU-n belül található.

A letelepedés szabadsága kizárólag a fenti feltételek teljesülése esetén biztosított, a részvényesek vagy a társasági tagok nemzetiségétől függetlenül.

1.2.1.4. A letelepedés szabadságának gyakorlati korlátai

➤ **A szakképesítés elismerése:**

A mesteremberek részére még mindig korlátozott a letelepedés szabadsága, mivel a szakképesítések kölcsönös elismerésének rendezése még mindig nem történt meg.

➤ **Átmeneti intézkedések az EU-hoz történő csatlakozás idején:**

Különösen az EU és a csatlakozó országok közötti határterületeken (pl. a német–lengyel határ vagy az osztrák–cseh határ mentén) a csatlakozás utáni közvetlen időszakban valószínűleg átmeneti intézkedések lesznek érvényben, ez néhány évig korlátozni fogja a munkások és az alkalmazottak mozgásának szabadságát (letelepedés szabadsága)². Ezeket a korlátozásokat azonban később fokozatosan feloldják.

➤ **Székhely áttétele egyik EU tagállamból egy másik tagállamba:**

Az önálló kereskedők üzleti vállalkozásukat egyik tagállamból áthelyezhetik egy másik tagállamba. A társaság székhelyének egyik EU tagállamból egy másik tagállamba történő áthelyezése azonban a tagállamok különböző jogalkotása miatt nem teljesen korlátozásmentes³. Ez azt jelenti, hogy a gyakorlatban a társaságok általában csak úgy gyakorolhatják a letelepedés szabadságát, hogy képviseleteket, fióktelepeket és leányvállalatokat hoznak létre.

---

² Spanyolország és Portugália EU-hoz történő csatlakozása idején hasonló korlátozások léptek hatályba a határmenti területeken a problémák elkerülésére.

³ Kivételesen: EEIG (Európai Gazdasági Érdekcsoport)

1.2.1.5. A letelepedés szabadsága a többi alapvető joggal szemben

➤ **A mozgás szabadságának megkülönböztetése dolgozók esetén:**

A mozgás szabadsága azt jelenti, hogy az EU minden egyes állampolgárának jogában áll, hogy az EU teljes területén letelepedjen és munkát vállaljon. A vállalkozók letelepedési szabadsága abban különbözik a dolgozók mozgásának szabadságától, hogy a vállalkozó saját magát foglalkoztatja, tehát ő külföldön saját számlájára és kockázatára dolgozik, és nem köteles egy főnök utasításait végrehajtani.

➤ **A szolgáltatások szabadságának megkülönböztetése:**

Ha a szolgáltatások nyújtása a határokon keresztül történik anélkül, hogy a termelés helyszíne megváltozna, ezekre a szolgáltatásokra a szolgáltatások szabadsága vonatkozik. A letelepedés szabadsága még nem vonatkozik a másik tagállamba ideiglenesen telepített berendezésekre.

Például: Az az építési vállalkozó, akinek ideiglenesen helyhez kötött berendezésekre van szüksége ahhoz, hogy egy másik tagállamban egy fontos tervet kivitelezhessen (gépek, munkások elhelyezése stb.), de aki a feladat elvégzése után visszatér saját országába, szolgáltatást végző félnek tekintendő.

➤ **A tőke szabad mozgásának megkülönböztetése:**

Az üzleti vállalkozás alapításához szükséges beruházásokra, finanszírozási és egyéb tőkeátutalásokra nem vonatkozik a letelepedés szabadságához való jog, azonban a tőke és a pénzáutalások szabad mozgását szabályozó rendelkezések alá tartoznak.

1.2.2. Rendeletek:

Európai Gazdasági Érdekcsoport

Az 1985. július 25-én hozott rendelet értelmében alapítva

1.2.2.1. Mit jelent az Európai Gazdasági Érdekcsoport?

- A határokon átlépő együttműködés céljából létrehozott jogi szervezet, amelynek érvényessége kiterjed az egész európai gazdasági térségre⁴
- Különösen alkalmazható a kis- és középvállalkozásokra, amelyek több nehézséggel néznek szembe az európai piacra történő belépéskor, mint a nagy társaságok
- A tagok az Érdekcsoporton belül együttműködnek, azonban jogi és gazdasági értelemben függetlenek maradnak
- Nem törekszik nyereség elérésére: tevékenysége kizárólag arra irányul, hogy segítse tagjainak üzleti tevékenységét

Mi az Európai Gazdasági Érdekcsoport célja?

Az Európai Gazdasági Érdekcsoport (EEIG) arra törekszik, hogy együttműködést valósítson meg a különböző üzleti vállalkozási területeken, pl. adásvétellel foglalkozó társulások létrehozására, közös kutatási és fejlesztési tervekre, vagy személyzeti képzéssel és továbbképzéssel kapcsolatos ügyekben történő együttműködésre törekszik. Az Érdekcsoport célja az, hogy tagjai részére az üzleti vállalkozási műveleteket leegyszerűsítse vagy továbbfejlessze azáltal, hogy tőkét, állásokat és tapasztalatot gyűjt össze. Ez általában jobb eredményre vezet, mintha a tagok egyénileg tevékenykednének.

Példák:

- *Vétel:* Több papírkiskereskedő EEIG-t hozott létre közös vásárlások és egységes értékesítési stratégia kifejlesztése céljából. Hasonlóképpen, több közepes méretű festék- és lakkgyártó alapanyagvételre vonatkozó tárgyalási pozícióját EEIG létrehozásával erősítette meg.
- *Közös értékesítés:* Írországból és Észak-Írországból több kisipari vállalkozás hozott létre EEIG-t a helyi kisipari termékek eladásának elősegítésére.
- *Szállítók egyesületei közbeszerzési szerződésekre*
- *Szállítás és logisztika:* Több, főleg közepes nagyságú európai szállító és költöztető cég hozott létre EEIG-t a jobb együttműködés, valamint a nemzetközi szállítások és költöztetések ésszerűbb megvalósítása érdekében.

1.2.2.2. Alapítás

---

⁴ Európai gazdasági térség = EU, hozzászámítva Liechtensteint, Norvégiát és Izlandot

➤ **Tagok:**

- A határokon történő átlépés biztosítása érdekében az EEIG-nek legalább két taggal kell rendelkeznie két olyan különböző államból, amely az Európai Gazdasági Térséghez tartozik⁵
- Jogi értelemben minden tagnak függetlennek kell lennie
- Tagok lehetnek társas vállalkozások, részvénytársaságok és magánszemélyek egyaránt, feltéve, ha az üzleti vállalkozásban dolgoznak

➤ **Az EEIG testületei:**

Az EEIG-nek legalább két testülettel kell rendelkeznie: a közösen tevékenykedő tagok, és egy vagy több ügyvezető igazgató. A tagok azonban további testületek, pl. felügyelő bizottság, szakértői bizottság létrehozásáról is rendelkezhetnek.

➤ **Alapító okirat:**

Az EEIG-t létrehozó megállapodást írásban kell megkötöni, és bizonyos adatokat kell tartalmaznia (a társaság neve, bejegyzett székhely, az üzleti vállalkozás tárgya, tagok, az EEIG időtartama). Ajánlatos azonban, hogy ezeken a minimális adatokon kívül más kérdésekről is rendelkezzenek az alapításkor, pl. a testületekkel, együttműködéssel, tőkehozzájárással, felelősséggel, a nyereség és a veszteség felosztásával kapcsolatos kérdésekről.

Az egyedi körülményeknek megfelelő megállapodás megszövegezése előtt szakértővel kell konzultálni.

➤ **Közzététel:**

Az EEIG-re vonatkozó rendelet a nyilvánosságra hozatalnak olyan rendszeréről intézkedik, amely teljes mértékben garantálja harmadik fél védelmét.

- Az EEIG bejegyzése az illető tagállamban ebből a célból létrehozott cégnyilvántartásba.
- Az alapító okirat és későbbi módosításainak letétbe helyezése ugyanannál a nyilvántartásnál, amelybe a betekintés nyilvános.
- Közlemények közzététele a hivatalos nemzeti lapban
- Közlemények közzététele az EU hivatalos lapjában

---

⁵ Társaságok és jogi személyek esetén ez az ügyintézés fő helyétől függ, magánszemélyek esetén pedig a munkavégzés fő helyétől, nem pedig a magánszemély állampolgárságától függ. Amennyiben az EEIG már nem lép túl a határokon, a társulásnak fel kell oszlania.

➤ **Hozzájárulások:**

Az EEIG tőkehozzájárulással, természetbeni hozzájárulással, know-how hozzájárulással stb. hozható létre. Az összes EEIG több mint 95 %-át saját tőke nélkül alapítják. Tőke később is gyűjthető.

➤ **Felelősség:**

Az EEIG tagjai az Érdekcsoport felé egyetemleges felelősséggel tartoznak. Az Érdekcsoporton belül azonban különböző mértékű felelősségről állapodhatnak meg a tagok.

1.2.2.3. Vegyes rendelkezések

➤ **Előnyök:**

- Adók: Az EEIG nem fizet adót tevékenysége eredménye után, a nyereséget tagjainak adja át, és így ők kötelesek adózni a nemzeti törvényeik alapján.
- Mivel különböző típusú tagok társulhatnak (társas vállalkozások és részvénytársaságok, valamint magánszemélyek, pl. ügyvédek, mesteremberek, önálló kereskedők), érdekes és konstruktív egyesülések jöhetnek létre mind a szaktudás, mind a kereskedelmi és pénzügyi know-how szempontjából.
- Az EEIG-k az EU támogatási projektek egyes követelményeit automatikusan teljesítik (pl. hasznos lehet, ha az EU szubvenciókat kérelmező csoportok EEIG formájában lépnek fel).

➤ **Az EEIG-k esetleges nehézségei:**

- Belső kommunikáció és annak költségei
- Nyelvhasználat
- Kezdeti bizonytalanság adóügyekben
- Nyereség és veszteség felosztása, kivéve, ha erre nézve intézkedéseket tettek

➤ **Korlátozások:**

Az EEIG-kre bizonyos korlátozások vonatkoznak, pl. rendszerint nem rendelkezhetnek részesedéssel a tagtársaságokban, nem gyakorolhatnak vezetői vagy felügyelői jogokat más társaságok felett, nem folyósíthatnak kölcsönt.

1.2.2.4. Gyakorlati tanácsok a közép- és kelet-európai kis- és középvállalkozások részére

➤ **Tagság az EU-csatlakozást megelőzően:**

Az EEIG-tagság általában az EU üzleti vállalkozásaira korlátozódik. Azonban a csatlakozó országokból jövő üzleti vállalkozások számára is van mód és lehetőség arra, hogy egy EEIG-hez csatlakozzanak, még akkor is, ha az üzleti vállalkozás egy olyan országban működik, amely nem tagállam.

➤ **Társult tagok:**

Jó alkalomnak számít a nem-tagállamokból származó partnerek bevonására.

Pl. egy cseh üzlet egy német-osztrák EEIG tagjává válhat, azaz az Érdekcsoporttal együttműködik, a költségek megfelelő részét fizeti, a jövedelmekből arányosan részesedik, és az Érdekcsoporton belül meghatározott pénzügyi kötelezettségei vannak.

➤ **Olyan országok EEIG-i és ügyvezető igazgatói, amelyek nem tagállamok:**

Olyan országokból származó üzleti vállalkozások/tagok képviselői és ügyvezető igazgatói is lehetnek az EEIG-k ügyvezető igazgatói, amelyek nem tagállamok.

Már a gyakorlatban is van példa olyan személyekre, akik EEIG-k ügyvezető igazgatóiként működnek, pl. egy dél-német EEIG ügyvezető igazgatója Isztambulban lakó török állampolgár.

➤ **További lehetőségek:**

- Közös üzleti vállalkozás
- EEIG alapítása nem-tagállamban
- Nem-tagállamból történő üzleti vállalkozás alapítása az EU-ban
- Nem-tagállamokból származó magánszemélyek bevonása, feltéve, ha tevékenységük központja az EU területén belül található.

➤ **Tájékoztatás és tanácsadás**

Részletesebb információ kapható az EEIG-kről:

EWIV-Informationszentrum

Untere Vorstadt 11

D-71063 Sindelfingen (Stuttgart)

tel.: 0 70 31/61 86-80, Fax 0 70 31/61 86-86,

e-mail: ewiv@libertas-institut.com

1.2.3. EU irányelvek

1.2.3.1. EU irányelv a közzétételről

= 1968. március 9-i 1. irányelv

Kit érint a közzétételről szóló EU irányelv?

A legtöbb országban az említett irányelv **korlátolt felelősségű társaságokra, részvénytársaságokra és betéti részvénytársaságokra** alkalmazandó. Ennek az irányelvnek az a célja, hogy a harmadik feleket megvédje a cégekkel szemben.

Mit kell közzétenni?

- A társaságot bejegyző okirat és a társasági szerződés/alapító okirat, valamint annak minden módosítása
- A társaság képviselőire kijelölt személy(ek) (valamint az, hogy a társaság képviselőire felhatalmazott személyek együttesen vagy önállóan képviselhetik-e a társaságot)
- A társaság irányítását és felügyeletét végző személyek
- A jegyzett tőke összege (évente)
- A mérleg, valamint a nyereség–veszteség számla minden pénzügyi évre⁶
- A társaság bejegyzett székhelyének összes változása
- Feloszlás, érvénytelenség (ld. alább) és a társaság felszámolásával járó összes körülmény

A közzététel helye

---

⁶ Itt vannak olyan különleges intézkedések, amelyek a kis- és középvállalkozásokra alkalmazandók: lehetőségük van arra, hogy egyszerűsített mérleget nyújtsanak be (lásd a számvitelről szóló irányelv fejezetét)

- A cégnyilvántartásban külön aktát kell vezetni. Az érintett tagállam határozza meg, hogy pontosan melyik ez a cégnyilvántartás.
- Továbbá mindegyik tagállam kijelöl egy olyan hivatalos lapot, amely közli a cégnyilvántartásba történő bejegyzéseket, vagy legalább utal az új bejegyzésekre.
- A társaság levélpapírján és megrendelőlapján az alábbiaknak kell szerepelniük:
  - Annak a cégnyilvántartásnak a neve, ahol a társaság aktáját vezetik
  - A bejegyzés száma
  - A társaság jogi szerkezete és székhelye
  - Utalás arra, hogy a társaság esetleg felszámolás alatt áll.

Az üzleti partnerek így azonosítani tudják a társaságot, és szükség esetén további adatokhoz juthatnak a cégnyilvántartásba történő betekintéssel.

Gyakorlati jelentőség:

- Érdeklődni lehet rólunk és üzleti tevékenységünk körülményeiről
- Ugyanakkor mi is érdeklődhetünk másokról, és mielőtt a jövőbeni üzleti partnerekkel üzletet kötnénk, értékes információkat kaphatunk róluk a cégnyilvántartást vezető bíróságtól (mit mutat az utolsó mérleg, ki jogosult a társaság képviselőjére stb.)
- A mérleg és a nyereség–veszteség számla közzétételének elmulasztása esetén bírságot kell fizetni.

További rendelkezések:

A közzétételről szóló irányelv az alábbiakat is szabályozza:

- A vállalt kötelezettségek érvényessége:
  - ezek a kötelezettségek a társaság cégnyilvántartásba történő hivatalos bejegyzése előtt keletkeztek-e
  - a képviselők képviseleti jogosultságának mértéke
- Az érvénytelenség (pl. amennyiben hiba történt a társaság bejegyzésekor, így tehát a társaság valójában nem alakult meg) és annak következményei

1.2.3.2. A tőkére vonatkozó irányelv

= 1976. december 13-i 2. irányelv

Alkalmazási területe:

Kizárólag a részvénytársaságokra alkalmazandó

Célja:

Összehangolni a bejegyzési eljárás kérdéseit azokkal a kérdésekkel, amelyek a részvénytársaságok tőkéjére, a részvényesek és hitelezők védelmét biztosító minimális egyenlőség megteremtésére vonatkoznak.

Tartalom:

- Az alaptőkének legalább 25.000,-- EUR-nak kell lennie
- A társaságot bejegyző okirat és a társasági szerződés/alapító okirat közzététele kötelező, és legalább az alábbi adatokat kell tartalmaznia: a bejegyzett alaptőkét és az engedélyezett alaptőkét, a részvények fajtáját és a részvények számát, a vállalkozás tárgyát, a bejegyzett székhelyet, rendelkezéseket a részvénytársaság irányító szerveiről stb.)
- A tőke megőrzésére vonatkozó bizonyos szabályok, amelyek biztosítják a hitelezők részére, hogy a társaság legalább az alaptőkével megegyező vagyonnal rendelkezik.
- A tőkeemelésre és -leszállításra vonatkozó szabályok

1.2.3.3. A számvitelről szóló irányelv

= 1978. július 25-i 4. irányelv

Kire vonatkozik a számvitelről szóló irányelv?

A számvitelről szóló irányelv a részvénytársaságokra, a korlátolt felelősségű társaságokra, a betéti részvénytársaságokra és a kereskedelmi társulásokra alkalmazandó, amennyiben a korlátlan felelősségű tag részvénytársaság (pl. GmbH & Co KG).

A számvitelről szóló irányelv célja:

- Mit? A különböző tagállamokban a részvénytársaságok éves pénzügyi beszámolóinak összehasonlíthatóknak kell lenniük
- Hogyan? A mérlegkészítésre vonatkozó közös elvek alkalmazásával és a mérlegek közös formájának előírásával
- Miért? A mérlegeket megvizsgáló személyek az éves pénzügyi beszámolókat így könnyebben tudják összehasonlítani és értékelni

Előírások:

➤ **Az éves pénzügyi beszámoló és a vezetőségi jelentés elkészítése:**

Minden részvénytársaságnak el kell készítenie éves pénzügyi beszámolóját és vezetőségi jelentését. Az éves pénzügyi beszámolók három részből állnak: mérleg, nyereség–veszteségszámla és függelék (lásd az illusztrációt). A mérlegnek, valamint a nyereség–veszteségszámlának bizonyos adatokat tartalmaznia kell (lásd a 11. oldalon a mérlegmintát), a függelék megadja a minimális információs követelményeket (pl. a használt értékelési módszereket, a jegyzett részvények számát, az öt évnél tovább fennálló kötelezettségeket). A vezetőségi jelentésnek is bizonyos minimális adatokat kell tartalmaznia (pl. tájékoztatást a társaság várható fejlődéséről, a kutatásra és fejlesztésre vonatkozó információt stb.).

➤ **Értékelési módszerek:** A mérlegkészítés alapját képező értékelési módszerek a következők: óvatosság (amely pl. az előre látható kockázatok és veszteségek figyelembe vételét jelenti) és folyamatosság (a termelési és beszerzési költségeket általában felhasználják az adatok értékelésére).

➤ **Könyvvizsgálat:** Az éves pénzügyi beszámolókat és a vezetőségi jelentést független képesített könyvvizsgálónak kell ellenőriznie⁷ (lásd a könyvvizsgálók képesítéséről szóló irányelvet)

➤ **Közzététel:** Az alábbiak közzététele kötelező:

- A könyvvizsgáló által jóváhagyott éves pénzügyi beszámoló (azaz mérleg, nyereség–veszteségszámla, függelék)
- A könyvvizsgáló által jóváhagyott vezetőségi jelentés
- Az ellenőrzést végző könyvvizsgáló hitelesítése
- Javallat a nyereség felosztására

Egyszerűsítések a kis- és középvállalkozások számára:

A tagállamok egyszerűsítéseket vezethetnek be a kis- és középvállalkozások számára:

Kisvállalkozások

Közepes vállalkozások

⁷ A tagállamok mentesíthetik a kisvállalkozásokat (a közepes vállalkozásokat nem) éves pénzügyi beszámolójuk könyvvizsgálóhoz való benyújtása alól (lásd a számvitelről szóló irányelvet). Az éves pénzügyi beszámolókat azonban továbbra is az irányelvnek megfelelően kell elkészíteni (forma, értékelési kritériumok stb.).

Mérlegkészítés	egyszerűsített	
mérleg közzététele	egyszerűsített	egyszerűsített
nyereség-veszteségszámla készítése	egyszerűsített	egyszerűsített
mérleg közzététele	mentesség	
függelék készítése	egyszerűsített	
függelék közzététele	egyszerűsített	egyszerűsített
Könyvvizsgálat	mentesség	
vezetőségi jelentés közzététele	mentesség	
könyvvizsgálói jelentés közzététele	mentesség	

Forrás: Günter Christian Schwarz, Europäisches Gesellschaftsrecht – ein Handbuch für Wissenschaft und Praxis, Baden-Baden 2000

Mikor minősül egy vállalkozás a számvitelről szóló irányelv értelmében kis- és középvállalkozásnak?

A kis- és középvállalkozások EU-ban szokásos meghatározásától különbözően, az alábbi kritériumok alkalmazandók az üzleti vállalkozások nagyságára vonatkozóan a számvitelről szóló irányelv kis- és középvállalkozások esetében történő egyszerűsítésével összefüggésben:

	Kisvállalkozás	Közepes vállalkozás	Nagyvállalkozás
Mérlegfőösszeg	3,125 millió EUR alatt	12,5 millió EUR alatt	12,5 millió EUR felett
Nettó üzleti forgalom	6,25 millió EUR alatt	25 millió EUR alatt	≥ 25 millió EUR felett
Alkalmazottak	50 alatt	250 alatt	250 felett

Forrás: Günter Christian Schwarz, Europäisches Gesellschaftsrecht – ein Handbuch für Wissenschaft und Praxis, Baden-Baden 2000

Itt az alábbiakat kell számításba venni:

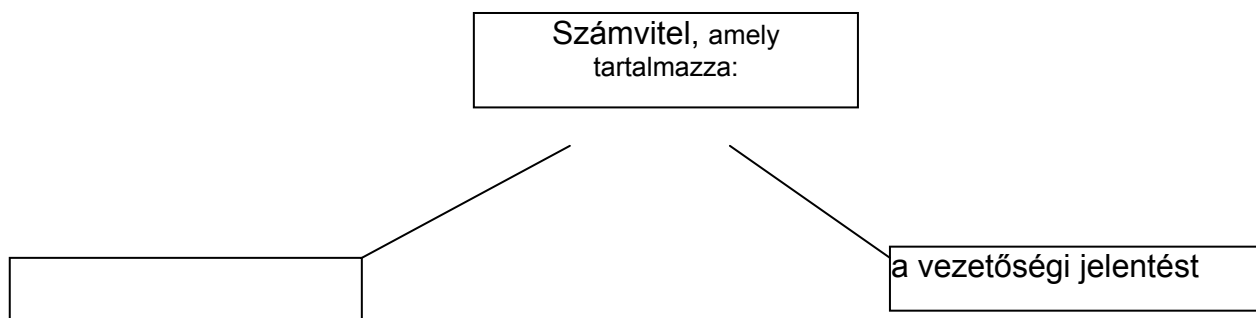
- Az vállalkozás akkor tekintendő kis- és középvállalkozásnak, ha három kritérium közül legalább kettőnek megfelel két vagy több egymást követő pénzügyi évet magában foglaló időtartam alatt
- A mérlegfőösszeg az alábbiakból tevődik össze: beszámoló-úrlap: A-E tételek az aktívák oldalán; jelentés-úrlap: A-E tételek
- A nettó üzleti forgalom a társaságra jellemző termékek vagy szolgáltatások értékesítéséből származó bevétel, levonva belőle az általános forgalmi adót [*Mehrwertsteuer*] és a forgalommal közvetlenül kapcsolatos többi adót
- Az összegek nemzeti valutára történő átváltásakor az adott összegek feletti, maximum 10 %-ig terjedő különbség megengedhető
- A számvitel készítésére kötelezett társaságok nagyságára vonatkozó kritériumokat ötévenként felül kell vizsgálni és azokat újra meg kell állapítani. A legközelebbi módosításra 2004-ben kerül sor.

Összefoglaló:

Ezen 40 opciós jogot tartalmazó irányelv ellenére még nem történt meg az EU tagállamaiban a különböző számviteli rendszerek kifejezett összehangolása. A részvénytársaságok nyereségének és saját tőkéjének eredményei még nem hasonlíthatók össze – a mérleg tanulmányozása nehézségekbe ütközik az olyanok számára, akik nem ismerik az érintett ország nemzeti jogát.

* * * * *

A számvitelre vonatkozó irányelv értelmében szükséges számviteli nyilvántartás áttekintése:

... tükröznie kell a társaság jelenlegi helyzetét az aktívákra, a bevételre és a jövedelemre tekintettel („valós és tisztességes szemlélet”). Az éves pénzügyi beszámoló három részből áll:

... a társaság előző pénzügyi éve során bekövetkezett üzleti fejleményeket ismerteti a vezetőségi jelentésnek meghatározott minimális adatokat kell tartalmaznia

Mérleg

- Beszámoló vagy jelentés formájában, a tagállamtól függően
- Előírt forma
- A tagállamok egyszerűsített formát engedélyezhetnek a kis- és középvállalkozások részére

Nyereség– veszteségszámla

- Beszámoló vagy jelentés formájában, a tagállamtól függően
- Előírt forma
- A tagállamok egyszerűsített formát engedélyezhetnek a kis- és középvállalkozások részére

Függelék

- Magyarázattal kell szolgálnia a mérlegre és a nyereségre–veszteségre vonatkozóan
- Nincs előírt forma
- Bizonyos meghatározott adatokat kell tartalmaznia
- A tagállamok egyszerűsített formát engedélyezhetnek a kis- és középvállalkozások részére

A részvénytársaságok részére előírt mérleg formája:

Megjegyzés: A mérlegben és a nyereség–veszteségszámlában az előző pénzügyi évre vonatkozó megfelelő adatot mindegyik tételnél meg kell adni. A tagállamok azonban előírhatják, hogy ezeket az adatokat módosítani kell, ha azok nem összehasonlíthatók (pl. az infláció miatt).

Itt csak a kisvállalkozások egyszerűsített mérlegformáját adjuk meg (az, hogy beszámoló vagy jelentés formájában kell megadni, az adott tagállamtól függ). A közepes és nagy részvénytársaságok részére előírt forma további kategóriákat tartalmaz, de a mérleg formája ugyanaz marad.

Egyszerűsített mérleg a kisvállalkozások számára: előírt forma beszámoló formájában

Aktívák	Passzívák
A. Jegyzett, de be nem fizetett tőke	A. Saját tőke I) Jegyzett tőke II) Prémium/jutalék III) Értékelési tartalék IV) Tartalék V) Átvitt eredmény VI) Pénzügyi év eredménye
B. Az üzleti vállalkozás alapításával és bővítésével kapcsolatos költségek	B. Átmenő tételek
C. Aktívák I) Immateriális javak II) Állóeszközök III) Pénzügyi eszközök	C. Kötelezettségek (azt is megjelölve, hogy mely kötelezettség lejáratára max. 12 hónap, és melyiké több)
D. Forgótőke I) Készletek II) Követelések (megjelölve azoknak a követeléseknek az összegét, amelyek lejáratára több mint 12 hónap) III) Értékpapírok IV) Banki hitelegyenleg, postai csekkszámra, csekk és pénztárkészlet	D. Áthúzódó tételek
E. Áthúzódó tételek	E. Pénzügyi év nyeresége
F. Pénzügyi év vesztesége	

Egyszerűsített mérleg a kisvállalkozások számára: előírt forma jelentés formájában

A. Jegyzett, de be nem fizetett tőke
B. Az üzleti vállalkozás bejegyzésével és bővítésével kapcsolatos költségek
C. Aktívák I) Immateriális javak II) Állóeszközök III) Pénzügyi eszközök

D. Forgótőke I) Készletek II) Követelések ((megjelölve a több mint 12 hónapos lejáratú követeléseknek az összegét) III) Értékpapírok IV) Banki hitelegyenleg, postai csekkszámra, csekk és pénztárkészlet
E. Áthúzódó tételek
F. Kötelezettségek, amelyek hátralevő időtartama max. 12 hónap
G. Forgótőke, amely meghaladja a max. 12 hónapos lejáratú aktívákat
H. Összes aktíva a max. 12 hónapos lejáratú kötelezettségek levonása után
I. Több mint 12 hónapos lejáratú kötelezettségek
J. Átmenő tételek
K. Áthúzódó tételek
L. Saját tőke I) Jegyzett tőke II) Prémium/jutalék III) Értékelési tartalék IV) Átmenő tételek V) Átvitt eredmény VI) Pénzügyi év eredménye

1.2.3.4. A könyvvizsgálók képesítéséről szóló irányelv

= Az 1984. április 10-i 8. irányelv

A könyvvizsgálók képesítéséről szóló irányelv egész Európában egyenlő követelményeket állapít meg a részvénytársaságok pénzügyi jelentéseit ellenőrző könyvvizsgálók képesítésére vonatkozóan (lásd a számvitelről szóló irányelvet). A könyvvizsgálóknak kellő gondossággal kell a kötelező könyvvizsgálatot elvégezniük. Csak akkor végezhetnek könyvvizsgálatot, ha függetlenek! Közzé kell tenni azoknak az egyéni könyvvizsgálóknak és könyvvizsgáló cégeknek a nevét és címét, amelyek jogosultak a kötelező könyvvizsgálat elvégzésére.

1.2.3.5. Az egyszemélyes társaságokra vonatkozó irányelv

= Az 1989. december 21-i 12. irányelv

Ennek az irányelvnek az értelmében az összes tagállam köteles engedélyezni az egyszemélyes társaságok megalakulását. Erre nem minden tagállamban volt lehetőség az irányelv

bevezetése előtt. Most az EU teljes területén alapíthatnak az egyéni vállalkozások egyszemélyes korlátolt felelősségű társaságokat.

Az egyszemélyes korlátolt felelősségű társaságok (és az egyszemélyes részvénytársaságok is, amennyiben a tagállamok engedélyezik) szintén a közzétételről szóló irányelv alá tartoznak, azaz a cégnyilvántartásba be kell jegyezni ezeket, és a szokásos közzétételi kötelezettségek vonatkoznak rájuk. A többi kérdésre a nemzeti jog vonatkozik. Szintén ez alkalmazandó a megalakuláskor a tőkeszolgáltatásra, így a tagállamok minimális saját tőkét írhatnak elő.

Problémák:

Az irányelv megvalósításakor az egyes tagállamokra bízott opciós jogok következtében „felelősségi csapdák” alakulhatnak ki, ha valaki egyszemélyes korlátolt felelősségű társaságot kíván alapítani és nem ismeri a vonatkozó nemzeti törvényeket. Ilyenkor részletes konzultációra van szükség, különösen, ha a céget külföldön alapítják.

1.2.4. Európai egyezmény az illetékes bíróságokról és a bírósági végrehajtásról

1.2.4.1. Bevezetés

➤ Az egyezmény az alábbi kérdéseket szabályozza:

- A külföldi ügyletek esetén mikor illetékes a saját ország bírósága és mikor a külföldi országé?
- Elismerik-e külföldön a saját ország bírósága által hozott határozatokat, és hogyan érvényesíthető külföldön a végrehajtást elrendelő végzés?

➤ Alkalmazás:

- Kizárólag polgári és kereskedelmi ügyekben
- Nem alkalmazandó az adókra és vámilletékekre, a közigazgatási ügyekre, a csődre és a kényszeregyezésre

1.2.4.2. Melyik bíróságnak van nemzetközi hatásköre a peres ügyekben?

Általában az alábbiakat kell alkalmazni: Az illetékes bíróság annak az országnak a bírósága az Egyezményt elfogadó országban, amelynek a területén a perbe fogott társaság vagy jogi személy bejegyzett székhellyel, vagy ahol az alperes állandó lakhellyel rendelkezik (függetlenül az utóbbi állampolgárságától).

A társaság bejegyzett székhelyének helyszínét az illető ország nemzetközi magánjoga szerint kell meghatározni, ezáltal az egyes országok jogának értelmezésében vannak eltérések (a vállalkozás székhelyének elmélete v. a bejegyzés elmélete).

Kivételek:

Az alábbi példák esetén meghatározott bíróságok az alperes tartózkodási helyétől függetlenül kizárólagos illetékességgel rendelkeznek:

Pereskedést magában foglalja:	Kizárólagos illetékességgel rendelkező bíróságok:
... épületek és ingatlanok tulajdonjoga, vagy épületek és ingatlanok bérlete vagy bérbe adása	Az épület vagy az ingatlan fekvése szerint (azonban léteznek a magánhasználatra történő bérletre/bérbe adásra alkalmazandó egyedi szabályok)
.... A kereskedelmi cégnyilvántartásba történő bejegyzések érvényessége:	Ahol a cégnyilvántartást vezetik
.... Szabadalmak, védjegyek, modellek és típusminták bejegyzése vagy érvényessége:	Ahol a védett jogokat bejegyezték
.... Bírósági végrehajtás:	Ahol a bírósági végrehajtást el kell rendelni

Külön rendelkezéseket kell alkalmazni a szerződés szerinti teljesítések (különösen szerződések esetén a gyártókat külföldön perelhetik), munkavállalási szerződések, biztosítási és fogyasztói ügyek esetén is. Az utóbbi esetben például a fogyasztók választhatnak a saját tartózkodási helyük szerinti bíróság és a szállító üzleti székhelye szerinti bíróság között.

Megjegyzés:

Az alpereseknek minden esetben gondosan ellenőrizniük kell, hogy az a bíróság rendelkezik-e illetékességgel, amelyik elé a keresetet beterveztették⁸. Ha egy alperes perbe bocsátkozik (azaz a keresetre írásbeli választ küld a bíróságnak és kifogással él), majd ezt követően rájön, hogy tévedés történt, általában már túl késő – az a bíróság, amely valójában nem rendelkezik illetékességgel, automatikusan elfogadja az illetékességet, ha az alperes már perbe bocsátkozott az eljárásban.

Annak megállapításától eltekintve, hogy a bíróság esetleg nem illetékes, az alperesnek magyarázatot kell adnia az érintett ügyben, vagy – az esettől függően – ellenkövetelést kell benyújtania. Ennek az a rendkívüli előnye van, hogy később – amikor kiderül, hogy a bíróság valójában nem rendelkezik illetékességgel – az alperes előterjesztése nem minősíthető „késedelmes előterjesztésnek” és nem utasítható el.

1.2.4.3. Bírósági határozatok elismerése / végrehajtása

Általában az alábbiakat kell alkalmazni: Az olyan államban hozott bírósági határozatokat, amely tagja az Egyezménynek, minden külön eljárás nélkül azokban az országokban is elismerik, amelyek tagjai az Egyezménynek. Hasonlóképpen az olyan államban hozott határozatok, amely tagja az Egyezménynek és amely abban az országban végrehajtható, végrehajthatók egy másik olyan országban, amely tagja az Egyezménynek, feltéve, ha – az érdekelt fél kérelmére válaszul – végrehajthatónak nyilvánították.

A felperesnek tehát először a másik országban kell kérelmet benyújtania. Az eljárás azonban viszonylag gyors, mivel az ilyen fajta kérvényt csak különleges indokkal utasíthatják el. Itt főleg arra kell felhívni a figyelmet, hogy magát az ügyet nem ellenőrzik, ami azt jelenti, hogy az érintett ország törvényei szerint külföldinek minősülő határozatok (amelyek például annak az országnak a jogrendszere értelmében jogtalannak tekinthetők) általában elismerhetők és végrehajthatók.

---

⁸ Ebben az összefüggésben ellenőrizni kell az illetékességet mind a tárgyra és a helyszínre, mind a nemzetközi

1.2.5. Európai Egyezmény a szerződésekről

1.2.5.1. Bevezetés

Jogviták esetén fontos nemcsak annak ismerete, hogy a hazai bíróság vagy külföldi bíróság illetékes, hanem az is, hogy melyik jog alkalmazandó. Előfordulhat, hogy a pert hazai bíróság előtt folytatják, de a bíróságnak az ítélethozatalnál külföldi jogot kell alkalmaznia. A szerződésekről szóló Európai Egyezmény szabályozza azt, hogy melyik nemzeti jogot kell alkalmazni a különböző államok jogán alapuló kötelezettségekre.

Az Egyezmény nem alkalmazható többek között az alábbi esetekben:

- váltón, csekken stb. alapuló kötelezettségek esetén
- társasági jog esetén (pl. társaságok alakulása, felelősségi ügyek)
- biztosítási kötvények és szerződések a bíróságok illetékességéről (vö14-15. oldal).

1.2.5.2. Melyik jog alkalmazandó?

➤ **Vállalkozók közötti szerződések:**

A szerződő felek szabadon választhatják meg, hogy melyik nemzeti jog irányadó a szerződésekre. Ez kifejezetten kiköthető, vagy a körülményekből adódhat, pl. rendszeres kereskedelmi tevékenységek esetén. Későbbi időpontban is lehet erről dönteni, és megosztott választási lehetőség is létezik.

Amennyiben a szerződő felek nem kötnek ki egy bizonyos jogrendszert, a szerződésre az a jog irányadó, amely azon a helyen alkalmazandó, ahol a szerződésben meghatározott teljesítést nyújtani köteles fél üzleti telephelye van, azaz az eladó országának joga⁹ vagy a szolgáltatást nyújtó fél országának joga.

➤ **Fogyasztói szerződések:**

---

illetékességre vonatkozóan.

⁹ Áruvásárláskor másik nemzetközi egyezmény alkalmazható, mégpedig az ENSZ Egyezménye a nemzetközi árueladásokra vonatkozó egységes törvényről

Azokra a szerződésekre, amelyeket az üzleti vállalkozás egyéni fogyasztókkal köt, a szerződésekről szóló Európai Egyezmény 5. cikke irányadó. Ez a fogyasztók részére viszonylag megfelelő védelmet nyújt. Az irányadó jog általában annak az országnak a joga, ahol a fogyasztó állandó lakos (kivétel ez alól csak azon szolgáltatások esetén adható, amelyeket kizárólag egy másik országban nyújtanak – pl. ha egy vendég átlépi a határt, hogy fodráshoz menjen).

➤ **Foglalkoztatási szerződések:**

A jogrendszerek közötti választás nem járhat azzal, hogy a dolgozók elveszítik egyes jogaikat (vö. a szerződésekről szóló Európai Egyezmény 6. cikke).

1.3. Kilátások: Új rendeletek készülnek

1.3.1. Európai társas cégek

Elfogadott, hogy a kis- és középvállalkozások részére az EU-n keresztül igénybe vehető társasági szerkezetre van szükség, olyanra, amely követelményeiknek megfelel. Az európai társas cég a tervek szerint olyan „Euro rt” lesz, amely szabadon választhatja meg székhelyét, vállalkozásának helyszínét minden nehézség nélkül áthelyezheti, és viszonylag korlátlan rendelkezéseket hozhat szervezetére és vezetésére vonatkozóan. 1998 szeptemberében vezették be a rendelkezés-tervezetet.

1.3.2. Európai részvénytársaság (*Societas Europaea* - SE)

Az Európai Parlament mostanában tanácskozik az európai részvénytársaság (*Societas Europaea* - SE) bevezetésének javaslatáról. Az SE a több tagállamban működő társaságoknak lehetőséget ad arra, hogy a közösségi jognak megfelelően válasszák meg üzleti alapszabályukat, ami azt jelenti, hogy az egész EU területén egységes szabályok szerint működhetnek ugyanazzal a vezetőséggel, egységes jelentési rendszert használva, ahelyett, hogy mindegyik tagállamban leányvállalatokat kellene létrehozniuk, amelyek aztán az ott alkalmazandó rendelkezések alá tartoznának. Így tehát a jogi szervezetként működő SE alacsonyabb adminisztratív költségek alapján belső piaci lehetőségekkel működő üzleti vállalkozásokat biztosít.

Az SE-ben dolgozók helyzetéről szóló irányelven felül az SE megalakulása a dolgozók közös döntési jogairól folytatandó tárgyalásokat tesz szükségessé. Ha nem születik olyan megegyezés, amellyel mindegyik fél egyetért, az irányelv függelékében megadott általános szabályokat kell alkalmazni. Ezek a szabályok előírják, hogy az SE vezetősége az üzleti ügyekről szabályos időközönként köteles beszámolni, valamint a beszámolók alapján a dolgozók képviselőit köteles tájékoztatni és kikérni a véleményüket.

Ezt a két jogi okmányt valószínűleg 2001 elején adják ki, és 2004-ben lépnek hatályba.

1.3.3. Európai szövetkezet

Szintén tervezett az európai szövetkezetek bevezetése, amelynek célja a tagok gazdasági érdekeinek előmozdítása, a tagok lehetnek mesteremberek, farmerek, kereskedők, fogyasztók vagy alkalmazottak. A szövetkezeti tag felelőssége tőkerészesedésére korlátozódik, kivéve, ha az alapszabály másként nem rendelkezik.

1.4. Kihatás a kis- és középvállalkozásokra

A letelepedés szabadsága alapvető jogának következtében, amely az EU-n belül biztosított, a csatlakozni szándékozó országok vállalkozásai teljesen új lehetőségek előtt állnak, amelyek a csatlakozáskor megnyílnak számukra. Azonban arra is kell számítaniuk, hogy saját országukban több külföldi vállalkozás fog letelepedni, és így a verseny fokozódik.

A tagállamtól függően a társasági jog és az egyszemélyes társaságok joga is megváltozhat bizonyos mértékig. Mindezen felül az összes bejegyzett cégre közzétételi és bejegyzési kötelezettség is vonatkozik majd. A számvitelről szóló irányelv a részvénytársaságok számvitelének/éves pénzügyi beszámolóinak nagyobb mértékű átláthatóságát idézi elő. A jövőben az éves pénzügyi beszámolókat külön irányelvek szerint kell elkészíteni, ami a számvitel bizonyos fokú átszervezésével járhat, és a mérleg, valamint a nyereség–veszteségszámla készítését új megvilágításba helyezheti annak érdekében, hogy ezek megfeleljenek az EU-ban mindenhol hatályban lévő szabványoknak és számviteli modelleknek.

1.5. Módosítási stratégiák

1.5.1. A letelepedés szabadságával járó kockázatok és lehetőségek

A letelepedés szabadsága a vállalkozások számára új piacokon új lehetőségeket nyit meg. A termékeiket külföldön már eladó, valamint eladni szándékozó társaságok már most is megpróbálhatják (pl. EEIG alapításával), hogy a határokon átlépő üzleti vállalkozási társulásokat hozzanak létre, és piaci lehetőségeiket közös értékesítési iroda vagy közös marketing stratégia felhasználásával javítsák, vagy felhasználhatják partnereik meglévő piaci szervezetét és know-how-ját is.

Másrészről az a keményebb verseny, amelyekkel az üzleti vállalkozásoknak a határok megnyílása után szembe kell nézniük, új piaci stratégiák kialakítását teszi szükségessé. Annak érdekében, hogy a hazai piacra benyomuló új cégekkel szemben megállják a helyüket, a vállalkozóknak a vásárlót kell minden szempontból a középpontba állítaniuk: a társaság csak akkor képes túlélni a piaci versenyt, ha a vásárlók méltányolják a társaság teljesítményét, és ha megfelelő a kereslet. Ezért a vállalkozóknak külön meg kell határozniuk a megcélzandó csoportokat.

- Akarok-e a kereskedelmi fogyasztók számára dolgozni (ipar, mesteremberek, állami szektor)?
- Akarok-e a lakossági fogyasztók számára dolgozni (fiatal vagy öreg, modern vagy konzervatív)?
- Melyik jövedelmű csoportot szeretném megcélolni?
- Milyen árak vannak az én területemen?
- Mennyi potenciális vásárlóm van?

A vállalkozóknak még a következő kérdéseket is fel kell tenniük:

- A megfelelő helyen vagyok? (közlekedési lehetőség a vásárlók/ellátók számára)
- Hogyan célozhatom meg a potenciális vásárlókat reklámmal, és milyen típusú reklámot használjak?
- Hogyan tarthatom meg az állandó vásárlókat? Az elégedett vásárlók jelentik a legjobb reklámot a cégnek, eltekintve attól, hogy a régi vásárlók megtartása könnyebb és olcsóbb, mint újak szerzése.
- Kik a versenytársaim, mi az erősségük és a gyengéjük?
- Milyen a versenytársak árpolitikája, milyen reklámmódszereket használnak?
- Hogyan tudom magamat megkülönböztetni tőlük?

- Létezik olyan piaci űr, amelyet még senki sem töltött be?

1.5.2. Jogi forma megválasztása

Az európai társasági jog bevezetése a különböző országokban különböző hatással fog járni, mindenekelőtt a bejegyzett cégekre vonatkozó törvényekre. Amikor azonban megválasztjuk a vállalkozás számára a helyes jogi formát, az alábbi szempontokat kell általában figyelembe venni:

- Vállalkozásom számára melyik jobb: az egyszemélyes társaság vagy a társas cég?
- Léteznek engedélyezési feltételek (pl. a mesteremberek vállalkozásainál)?
- Felelősség/kockázatmegosztás a társas cégen belül
- Milyen a vezetőség szervezete?
- A társas cég finanszírozása (pl. van-e legkisebb alaptőke?)
- Átláthatóság és célszerűség
- Adózási szempontok

1.5.3. Számviteli követelmények

Az EU-ban bejegyzett cégeknél a számvitelt (éves pénzügyi beszámoló és vezetőségi jelentés) külön szempontoknak megfelelően, külön formát használva kell elkészíteni. A vállalkozásoknak időben meg kell ismerkedniük az itt alkalmazandó megfelelő szabályokkal, amelyek tagállamonként különbözhetnek. A következőket kell minden esetben teljesíteni:

- Minden üzleti tranzakciót azonnal, teljes mértékben és pontosan fel kell jegyezni
- Minden bejegyzés írásban készüljön
- A készpénzforgalmat naponta kell vezetni a készpénz-főkönyvben
- A pénzügyi év végén el kell végezni a megfelelő leltározást

Azonban nem csak a bejegyzett cégeknek ajánlatos a megfelelő számvitelről és mérlegről gondoskodniuk. A társas cégeknek és az egyszemélyes társaságoknak is rendszeresen el kell ezeket a feladatokat végezniük. A megfelelő számvitel mindig szilárd alapot jelent a költségvetés készítésekor, és felhasználható az alábbi kérdések megválaszolásához:

- Megtakarítások: hogyan és milyen területen lehetséges?

- Költségelemzés: melyek azok a költségeim, amelyek magasabbak az átlagosnál és miért?
- Mennyi az egyes szolgáltatásaim és termékeim nyeresége és vesztesége?
- Melyik a legkisebb árlimitem?

A megfelelő számvitel viszont lehetővé teszi, hogy sokatmondó mérleget készítsünk, amelynek célja az alábbiakat foglalja magában:

- A bankokkal való tárgyalások alapját képezi, pl. tőkeszerzés esetén
- Potenciális üzleti partnerekkel és befektetőkkel való megbeszélések alapját képezi
- A mérleg vizsgálatakor a szakember meg tudja állapítani és elemezni tudja a cég gyenge pontjait és lehetőségeit
- A következő pénzügyi év és a tőkeszükséglet reális megtervezésének alapját képezi

1.6. Ellenőrző kérdések az üzleti vállalkozások számára

- Tudom-e, hogy melyik nemzeti nyilvántartástól kell információt kérnem a többi társaságról (pl. ha egy potenciális üzleti partner legutóbbi mérlegét szeretném megvizsgálni, vagy tudni szeretném, hogy ki jogosult a vállalkozás vezetésére)?
  - Ha termékeimet és szolgáltatásaimat a határokon átlépve szeretném kínálni: van-e külföldön olyan partnerem, akivel pl. közös értékesítési szervezetet tudnék létrehozni? Érdemes EEIG-t alapítani?
  - Ismerem-e a megfelelő számvitel alapelveit?
  - Ismerem-e az éves pénzügyi beszámoló készítésére vonatkozó szabályokat (előírt forma a mérlegre, a nyereség–veszteségszámlára, értékelési kritériumokra vonatkozóan stb.)*
  - Van-e megbízható könyvvizsgálóm, aki jogosult az éves pénzügyi beszámolóim ellenőrzésére?*
  - Benyújtom-e évente az éves pénzügyi beszámolómat a cégnyilvántartásba?*
  - Megadtam-e a cégnyilvántartásnak a vállalkozásommal kapcsolatos összes fontosabb adatot?
  - Szerepelnek-e a levélpapíromon a következő adatok*: annak a cégnyilvántartásnak a megnevezése, ahol vállalkozásom bejegyzése megtörtént, a bejegyzés száma, vállalkozásom jogi formája és székhelye?
- * csak a részvénytársaságoknál (AG), korlátolt felelősségű társaságoknál (GmbH), betéti részvénytársaságoknál (KG auf Aktien) és a kereskedelmi társaségeknél alkalmazandó, amennyiben a korlátlan felelősségű tag részvénytársaság.

2. Trösztellenes törvény

2.1. Háttér

Az EU-ban a méltányosság elvén alapuló kereskedelempolitika célja az, hogy a belső piacon magas szintű versenyt tartson fenn. A fogyasztók számára ez a politika alacsonyabb árakban, szélesebb termékválasztékban és műszaki újításokban nyilvánul meg. A belső piacon a verseny torzulásának elkerülése érdekében felmerült annak szükségessége, hogy a vállalkozások és az egyes államok magatartását az EU trösztellenes törvényeinek betartása szempontjából ellenőrizzék.

A trösztellenes politika arra törekszik, hogy:

- megakadályozza egyes piacok monopolizálódását
- megakadályozza, hogy a vállalkozások a piac egymás közötti felosztása érdekében összefogjanak
- megakadályozza, hogy egy vagy több társaság a gyengébb társaságokkal szemben visszaéljen gazdasági erejével (gazdasági erőfölénnyel való visszaélés)
- megakadályozza, hogy a tagállamok kormányai a rendelkezéseket az állami vállalatok érdekében történő diszkriminációval vagy a magáncégek támogatásával megszegjék (állami szubvenciók)

Az EU trösztellenes joga csak a tagállamok közötti kereskedelem korlátozására irányuló versenykorlátozásokra irányul. A csak az egyes tagállamokon belül hatályos versenykorlátozásokat ezért mindig a nemzeti trösztellenes jogalkotásnak megfelelően kell értékelni.

2.2. A hatályos európai szabályok és rendeletek

2.2.1. Kartelltilalom

2.2.1.1. A Római Szerződés 81. cikke¹⁰ és annak alkalmazása

A Római Szerződés 81. cikke 1. bekezdésének megfelelően tilos a vállalatok között minden olyan megállapodás és összehangolt fellépés, amely „hátrányosan befolyásolhatja a tagállamok közötti kereskedelmet, és amely ténylegesen akadályozza, korlátozza vagy torzízza a Közös Piacon belüli versenyt, vagy arra irányul, hogy azt akadályozza, korlátozza vagy torzítsa”.

Ez a tilalom mind a horizontális megállapodásokra (minden olyan vállalkozóra nézve, amely a gazdasági fejlődésnek valószínűleg ugyanazon a fokán áll), mind a vertikális megállapodásokra vonatkozik (ahol az érintett vállalkozások a gazdasági és kereskedelmi fejlődés különböző fokán működnek és egymásnak nem versenytársai).

A tilalom megsértésének jogi következményei: Az ilyen megállapodások érvénytelenek. A Bizottság kötelezheti az érintett cégeket, hogy szüntessék be a trösztellenes tilalom megszegését és tartózkodjanak további jogsértésektől, továbbá bírságot szabhat ki.

---

¹⁰ Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés, 1997. október 2-án módosítva (Amszterdami Szerződés).

Négy kritériumot kell teljesíteni a 81. cikk alkalmazásához (lásd az ábrát):

1. Megengedhetetlen megállapodások a vállalatok között: pl. az eladási és vételi ár, a piac felosztása, megállapodás a gyártandó mennyiségről stb. Ez minden üzleti területre vonatkozik: kartell létrehozása lehetséges árukkal, szolgáltatásokkal és tőkével kapcsolatosan.

Pl. A gyártandó mennyiségről és a legkisebb árakról havi megállapodásokat kötött tizenöt polipropilén műanyaggyártó arra nézve, hogy a kilogrammonkénti árat állandó szinten tartják a piacra belépő új termelők ellenében. A Bizottság ezt a 81. cikk megsértésének tekintette, és bírságot szabott ki.

A és B társaság egymás között megállapodott egy regionális piac felosztásáról, mindketten vállalták, hogy a másik társaság területén nem folytatnak üzleti tevékenységet. Ez csökkenti a versenyt, és így a vásárlók terhére extra profitot érnek el.

Több társaság szóbeli megállapodást kötött arról, hogy melyikük nyújtja be a legalacsonyabb árú ajánlatot egy versenytárgyalási felhívásra. Ez aláássa a versenytárgyalási felhívások célját, amely szerint az adómegettakarítás érdekében tárgyilagosan kell meghatározni a legkedvezőbb ajánlatot.

Nemcsak a különmegállapodások megkötése tilos – létezik az „összehangolt eljárások” tilalma is (pl. ha a társaságok közös információt használnak fel, vagy közös intézkedéseket tesznek magatartásuk oly módon történő koordinálása érdekében, hogy a verseny kockázatait kizárják, és így a fogyasztók számára olyan piaci körülményeket hoznak létre, amelyek már nem egyeztethetők össze a tisztességes kereskedelemmel).

2. Hatása a belső piacra:

A megállapodás hatással lehet a belső piacra,

- amennyiben a belső piac hátrányosan befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet (pl. azokra a kartell-megállapodásokra, amelyek „csupán” egy tagállamon belüli kereskedelmet befolyásolják, a nemzeti trösztellenes törvények vonatkoznak, nem pedig az EU trösztellenes jogalkotása).
- amennyiben észlelhető a hátrányos befolyásolás: ebben az esetben az érintett társaságok teljes forgalmának 300 millió euró felett kell lennie.

3. Versenyellenes hatás:

Az, hogy a társaságok közötti megállapodásnak van-e versenyellenes hatása, attól függ, hogy az érintett társaságoknak milyen piaci részesedése van. Nagyon nehéz azonban a piaci részesedés meghatározása: mind a földrajzi értelemben vett piac (egy vagy több tagállam), mind az anyag értelemben vett piac fontos lehet. Általában az 5 %-os piaci részesedés számít küszöbértéknek, feltéve, ha a megállapodást az ugyanolyan termelési vagy kereskedelmi szinten álló társaságok kötötték (horizontális megállapodás), vagy 10 %-os, ha a megállapodást a gazdasági fejlődés különböző szintjein álló társaságok kötötték (vertikális megállapodás).

Az alábbi intézkedések kétségtelenül korlátozó hatással vannak a versenyre: exporttilalom, importtilalom, viszonteladási tilalom, területi biztosítékok, erős piaci helyzetben lévő szervezet által szabályozott eladási feltételek – pl. a kis- és középvállalkozásoknak nem kell az ilyen feltételeket eltérniük, kivéve, ha a Bizottság által kiadott mentességi szabály vonatkozik rájuk (ld. a következő fejezetet)!

4. Mentességi lehetőség:

Egyedi vagy különleges esetekben (csoportmentesség) a versenyt korlátozó megállapodások engedhetők meg, feltéve, ha azok

- lehetővé teszik, hogy a fogyasztók részesedjenek a keletkező nyereségből
- javítják az árutermelést vagy árelosztást
- elősegítik a műszaki vagy gazdasági fejlődést.

Egyedi mentességet biztosítanak a Bizottság által kiadott rendelkezések, csoportmentességet pedig az ugyancsak a Bizottság által kiadott rendeletek biztosítanak. Csoportmentességet adnak pl. bizonyos fajta franchise megállapodásokra, kizárólagossági forgalmazói megállapodásokra és kizárólagossági beszerzési szerződésekre. Amennyiben a társaságok bizonytalanok afelől, hogy a tervezett megállapodás sérti-e a kartelltilalmat, a megállapodás megkötése előtt a Bizottsághoz fordulhatnak negatív atesztációért. A Bizottság – feltéve, ha úgy véli, hogy a tervezett megállapodás nem jár kockázattal – megadja a negatív atesztációt

annak feltüntetésével, hogy az érintett társaságok magatartása nem sérti a Római Szerződés 81. cikkét. A negatív atesztáció azonban nem jelenti a mentesség tartósságát, pl. ha a körülmények változnak, a Római Szerződés 81. cikke megsérthető.

2.2.1.2. A kis- és középvállalkozásokra vonatkozó különleges intézkedések

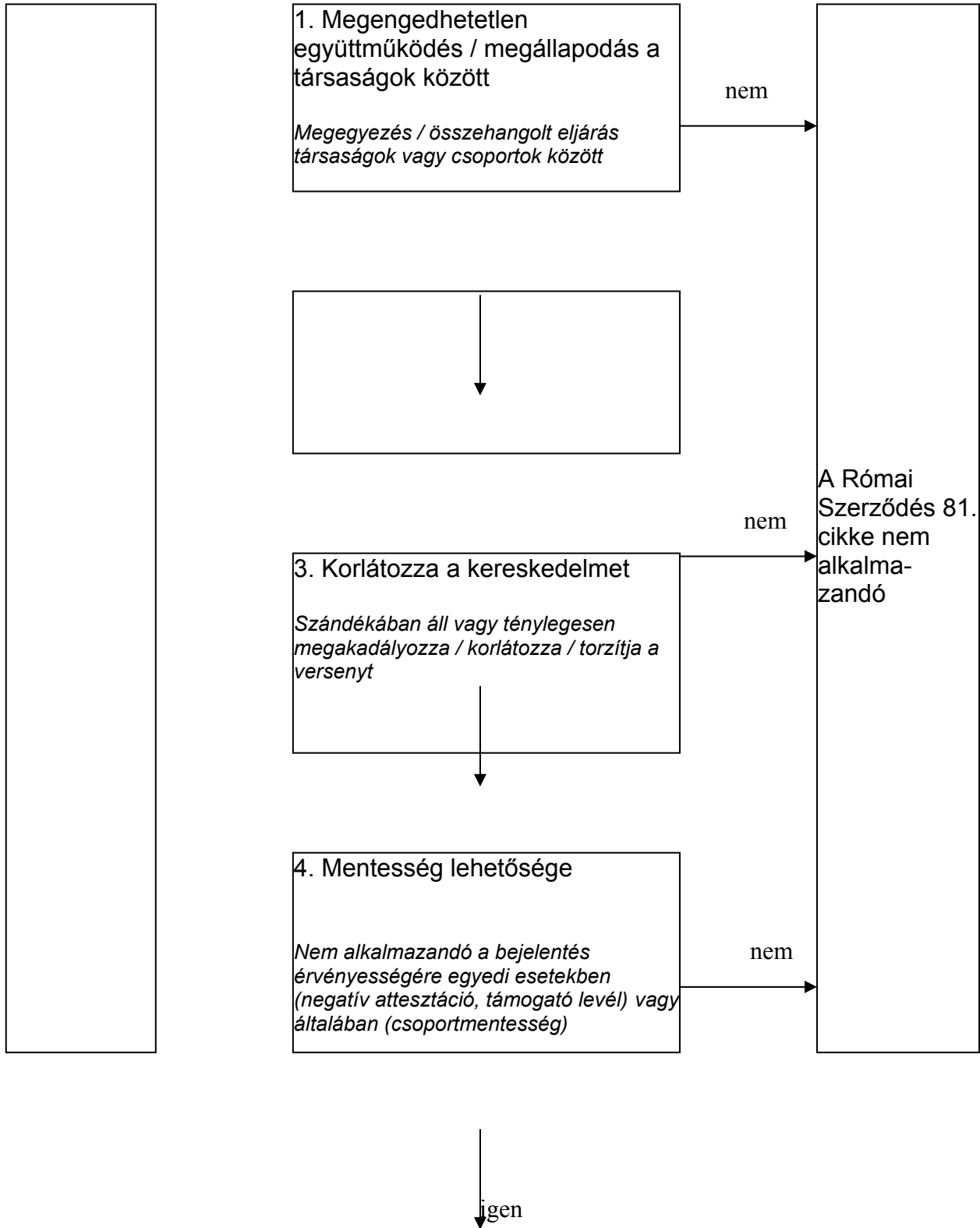
A kis- és középvállalkozások közötti megállapodások általában nem olyanok, hogy észrevehetően sértenék a tagállamok közötti kereskedelmet vagy a Közös Piacon belüli versenyt. A Bizottság ezért az 1997. december 9-i közleményben¹¹ megállapította, hogy a kis- és középvállalkozások közötti megállapodások rendszerint nem tartoznak a 81. cikk (1) bekezdése szerinti tilalom alá. A Bizottság így csak különleges esetben indít pert az ilyen megállapodás ellen (ha valódi verseny-fenyegetettséget észlel), különösen akkor,

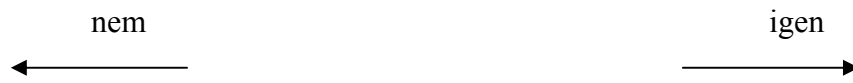
- a) ha a megállapodás az érintett piac jelentős részén jelentősen akadályozza a versenyt
- b) ha az érintett piacon a versenyt olyan halmozódó hatások korlátozzák, amelyeket több termelő vagy kereskedő által létrehozott hasonló megállapodások párhuzamos hálózata váltott ki.

---

¹¹ A Bizottság által 1997. december 9-én kiadott „olyan kisebb jelentőségű megállapodásokról szóló nyilatkozat, amelyekre a Római Szerződés 85. cikk (1) bekezdése nem terjed ki“

A Római Szerződés 81. cikke és annak alkalmazása

Forrás: Wolfgang Kilian, Europäisches Wirtschaftsrecht: EG-Wirtschaftsrecht und Bezüge zum deutschen Recht, 1996 München

2.2.2. Piaci erőfölénnyel való visszaélés tilalma

A Római Szerződés 82. cikke tiltja a piaci erőfölény nem megfelelő kihasználását, ha az a tagállamok közötti kereskedelmet hátrányosan befolyásolja. Amennyiben egy társaságnak 50 %-os vagy annál több a piaci részesedése, feltételezhető, hogy piaci erőfölényben van. Az érintett piacot minden esetben a pénzügyi és földrajzi kritériumok határozzák meg (ld. fent). Ha egy társaság magatartásával befolyást tud gyakorolni a piac szerkezetére, amely a társaság erőfölénye miatt már meggyengült, ez visszaélésnek minősül. Elsősorban azonban a piaci erőfölénnyel való visszaélés tilos, nem pedig annak megteremtése.

Pl. Az UBC társaság a Benelux-országokban és az NSZK-ban „Chiquita” márkájú banánjával piaci erőfölényben volt. Anélkül, hogy objektív oka lett volna rá, vevőinek ugyanazokért a szállítmányokért különböző árakat számolt fel. A szállító elvileg saját maga állapíthatja meg az árakat, ekkor a vevők általában – amennyiben magasabb árakkal találkoznak – a konkurens termékhez átpártolhatnak. A vevők azonban az UBC piaci erőfölénye miatt ezt nem teheték meg. Mivel az UBC-nek nem volt komoly objektív oka arra, hogy különböző árakat állapítson meg, ez a piaci erőfölényével való visszaélésnek minősült.

Az alábbi példák, amelyek a határokon átnyúló akadályozó tényezőket, illetve kihasználást mutatják, visszaélésnek minősülnek:

- ésszerűtlen üzleti feltételek megállapítása
- mesterséges áru- és szolgáltatáshiány létrehozása
- kereskedelmi partnerek diszkriminációja

Kivétel nem tehető (sem egyedi, sem csoportmentesség), de negatív attesztáció adható. Jogi következmények: ugyanazok, mint a kartelltilalomnál.

2.2.3. Egyesülések EU ellenőrzése

A társaságok versenyképességük növelése érdekében egyesülhetnek, azonban minél nagyobbak ezek a társaságok, annál nagyobb annak a kockázata, hogy az egyesüléssel olyan nagyvállalat jön létre, amelynek az erős piaci helyzete torzítja a versenyt. Az egyesüléseket ezért a Bizottság ellenőrzi. Akkor tekintendő az egyesülés az EU egészére nézve jelentős

mértékűnek, ha az összes érintett társaság teljes forgalma 5 milliárd euró felett van. A kis- és középvállalkozásokra tehát nem vonatkozik az egyesülések EU ellenőrzése.

2.2.4. Reklámszabályok

Tilos a következő:

- A külföldi termékek belső piacra történő belépésének diszkriminatív vagy túl szigorú korlátozása
- Tisztességtelen reklámüzenetek (a fogyasztók védelmében)
- Azok a szabályok, amelyek a külföldi társaságoknak előírják vagy tiltanak bizonyos reklámstratégiákat
- Azok a szabályok, amelyek akadályozzák a kereskedelmet a reklámok tiltásával, noha azok tartalma pontos
- Azok a szabályok, amelyek bizonyos áruk vagy helyek reklámozását tiltják (azonban itt vannak kivételek)

2.2.5. Állami szubvenciók ellenőrzése

A Római Egyezmény 87. cikke tiltja azokat az állami szubvenciókat, amelyek az EU-ban torzíthatják a versenyt. A verseny torzulása azért alakulhat ki, mert a szubvencionált áruk – olcsóságuk miatt – jobb piaci lehetőségekkel rendelkeznek. A Római Szerződés 87. cikkének meghatározása szerint a szubvenció nemcsak segélyt jelent, hanem monetáris előnyt is, mint pl. adómentesség vagy különösen kedvező feltételekkel nyújtott kölcsön.

Hosszan lehetne sorolni azokat a szubvenciók kivételeket, amelyek társadalmi vagy regionális okból, vagy a struktúra segítése érdekében megengedettek. Ha a szubvenció meghalad egy meghatározott összeget, a Bizottságnak közzé kell tennie, mielőtt a kedvezményezett megkapná. Van rá példa, hogy a Bizottság kérte az érintett vállalatoktól a jóvá nem hagyott szubvenció visszafizetését.

2.2.6. Szellemi tulajdon

2.2.6.1. Szabadalmi jog

A szabadalmi jogalkotás harmonizációja az egyes tagállamokban még nem történt meg, azonban az Európai Szabadalmi Egyezmény (EPC)¹² létrehozott egy európai szabadalmat. A müncheni Európai Szabadalmi Hivatalhoz¹³ történő szabadalmi kérelem benyújtásakor egységes nemzeti szabadalom jön létre az EU-ban (a kérelmező eldöntheti, hogy a szabadalom melyik tagállamban lépjen hatályba). A szabadalom megadásának eljárása általában 44 hónapig tart, azonban bizonyos feltételek mellett az eljárás gyorsítása kérhető, amely ingyenes. Európában egy szabadalom 20 évre szól a kérelem beadásának keltétől számítva.

Az európai találmányi bejelentések és szabadalmak által nyújtott védelem az alábbi országokra terjeszthető ki: Albánia, Litvánia, Lettország, a korábbi Jugoszláv Macedón Köztársaság, Románia, Szlovénia.

Eddig nyolc közép- és kelet-európai ország kérelmezte az Európai Szabadalmi Egyezmény aláírását. Ezek az országok – Lengyelország, a Cseh Köztársaság, Magyarország, Észtország, Szlovákia, Szlovénia, Románia és Bulgária – ténylegesen 2002. július 1-től írhatják alá az Egyezményt.

2.2.6.2. Védjegyjog

➤ **EU védjegy bevezetése:**

Az EU védjegyek tulajdonosai termékeiket az egész EU-ban értékesíthetik egységes védettségi szabályok alkalmazásával. Az EU védjegy az összes olyan jelölésre kérhető, amely lerajzolható, beleértve a színekombinációkat, háromdimenziós mintákat, írott és akusztikus (pl. zenei) szimbólumokat. Az EU védjegyet Alicanteben (Spanyolország) a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalnál (védjegyek, bejegyzett

---

¹² Az EU tagállamokon kívül az EES országok (Norvégia, Liechtenstein és Izland) is aláírták az Európai Szabadalmi Egyezményt.

¹³ Itt az “invenciózus eljárást” (amely a német szabadalmi jog sajátossága) kell számításba venni. Az európai szabadalom csak akkor adható meg, ha a találmány valóban újnak számít, azaz ha nem háttér-eljárás, és ha egy szakember véleménye szerint nem a legmodernebb és legfejlettebb technika és módszerek alkalmazásának

modellek és típusminták) kell bejegyeztetni. Az EU védjegyet bejegyzik és így az érvényessé válik, feltéve, ha nem kerül ellentétbe egy olyan védjeggyel, amelyet már bejegyeztek, vagy amelyet már ténylegesen használnak az EU valamelyik tagállamában.

➤ **A tagállamok nemzeti védjegyjogának harmonizációja:**

1988-ban elfogadták a védjegyjog harmonizációjáról szóló EU irányelvet. Ez az irányelv a védjegytulajdonosoknak kizárólagos jogot biztosít ahhoz, hogy engedélyezzék vagy megtagadják védjegyük harmadik fél által történő használatát, és licencdíj felszámítására jogosultak. Ha azonban a védjegy komoly kihasználása a bejegyzésétől számított 5 éven belül nem történik meg, a védjegyet lejárnak nyilvánítják. Ugyanez történik akkor, amikor a védjegy félrevezető, sértő vagy zavaró.

2.2.6.3. Szerzői joggal kapcsolatos jog

Az 1986-an kiadott, mikrochipekről szóló irányelv a mikrochipeknek 10 év védelmet biztosít szerzői jogbitorlás ellen.

Az 1991-ben kiadott, szoftverekről szóló irányelv azokat a számítógépes programokat védi, amelyeket gyakran másolnak, mivel gazdasági értelemben sokat érnek.

Egy 1996-ban kiadott irányelv a szerzői jog védelmét kiterjesztette az elektronikus adatbázisokra, így az adatbázisberuházás és az adatbázis tartalom is védetté vált.

2.3. Kilátások: új rendeletek készülnek

2000 szeptemberében új rendeletre vonatkozó javaslat közzététele történt meg, amelynek célja az 1962-ből származó régi rendszer lecserélése, amely szerint a versenyt korlátozó megállapodásokat kizárólag a Bizottság hagyhatja jóvá. Az új rendeletnek megfelelően az egyes tagállamok állami hatóságai és bíróságai, valamint a Bizottság a Római Szerződés 81. cikkét teljes terjedelemben alkalmazhatják. Erre vonatkozó határozat különösen az EU bővítése következtében vált szükségessé, mivel önmagában egy fórum – a Bizottság – már

---

nyilvánuló végeredménye. A kérelmezési eljárás további részletei a <http://www.european-patent-office.org/index.htm> alatt található.

nem biztosíthatja az EU jogának történő megfelelést. A Bizottság javaslata így arra irányul, hogy az egyes országok trösztellenes hatóságait és bíróságait jobban bevonják. Az állami szubvenciók és az egyesülés ellenőrzése változatlan marad.

A szabadalmi jog területén a Bizottság javaslatot nyújtott be EU szabadalom létrehozására. Jelenleg az EU kis- és középvállalkozásai választhatnak, hogy szabadalmi kérelmüket nemzeti hivatalukhoz vagy a müncheni Európai Szabadalmi Hivatalhoz nyújtsák-e be. Az utóbbi esetben a szabadalmi kérelemmel három hivatalos nyelven foglalkozhatnak – német, angol vagy francia nyelven –, de a nemzeti bejegyzés addig nem történik meg, amíg a kérelmet az illető ország nyelvére le nem fordították. A Bizottság javasolja, hogy az EU szabadalmak nyelvhasználata a jelenlegi három hivatalos nyelvre korlátozódjon. Az EU szabadalmak bejegyzése az Európai Szabadalmi Hivatalnál is meg fog történni.

A fentiekén kívül jelenleg folyamatban van irányelvek előkészítése a bejegyzett modellekre és típusmintákra¹⁴, valamint az információs társadalomban a védelmező jogalkotásra vonatkozóan.

2.4. Kihatás a kis- és középvállalkozásokra

Az európai trösztellenes jog ritkán van közvetlen hatással a kis- és középvállalkozásokra (mivel más nagyságú társaságokra irányul), azonban annyiban közvetett a hatása, hogy a kis- és középvállalkozások számára védelmet nyújt. Védi a versenyt, biztosítja, hogy a gyengébb társaságokat a nagyobbak ne tudják kihasználni, és megpróbálja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat kialakulását megakadályozni. A kis- és középvállalkozások akkor kerülhetnek összeütközésbe az EU trösztellenes törvényeivel, ha gazdasági erőfölénybe kerülnek (pl. ha ők a kizárólagos szállítók a területükön belül), ha ez az erőfölény országuk határán túl is kiterjed, és ha tisztességtelen hasznot húznak belőle.

2.5. Módosítási stratégiák

---

¹⁴ A típusmintákra vonatkozó jog szintén korlátlan jog, amely a műszaki találmányokat védi. A típusminta azonban jogi értelemben a szabadalomnál kevésbé megbízható, és így gyorsabban és olcsóbban adható meg, mint a szabadalom.

Az EU trösztellenes törvényei értelmében a kis- és középvállalkozások könnyen érhetnek el kiterjedt, határokon átlépő együttműködési megállapodásokat anélkül, hogy megengedhetetlenül kartellt hoznának létre, mivel a Bizottság alapvetően pozitívan áll hozzá az ilyen együttműködéshez (ld. 2.2.1.2. fejezet). Azonban ha az együttműködés már nem nyúlik át a határokon, tehát amint csak a hazai piacon hatályosak a megállapodások, az illető ország nemzeti trösztellenes törvényeit kell alkalmazni.

Ami a piaci erőfölény nem megfelelő kihasználását illeti, nem szabad elfelejteni, hogy a kis- és középvállalkozások könnyen kerülhetnek piaci erőfölénybe (pl. ha egy bizonyos területre szakosodnak, és azon a piacon nincs több szállító). Ilyen esetben ügyelniük kell arra, hogy ne lőjenek túl a célon, és ne használják ki az ilyen helyzetet (azaz nem szabad ésszerűtlen üzleti feltételeket megállapítaniuk, kereskedelmi partnereikkel szemben nem szabad diszkriminációt alkalmazniuk stb.), de ez ismét csak akkor alkalmazható, ha a tagállamok közötti kereskedelemről van szó (ameddig a piaci erőfölény egy tagállamra korlátozódik, a visszaélési kísérletek a nemzeti trösztellenes jog alá tartoznak).

A védjegyjog és a szabadalmi jog területén a közép- és kelet-európai kis- és középvállalkozásoknak a csatlakozás után a következő lehetőségei adódnak:

- A védjegyek EU védjegyként történő regisztráltatása, amely lehetővé teszi számukra, hogy termékeiket az EU egész területén egységesen alkalmazandó védelmező jogalkotás szerint értékesítsék
- Szabadalmak benyújtása az Európai Szabadalmi Hivatalhoz, így a védőjogok kiterjesztése az összes EU tagállamra, hozzászámítva Norvégiát, Liechtensteint és Izlandot, megtörténik (feltéve, ha ugyanaz a szabadalom még nem létezik az EU-ban) – ez az Európai Szabadalmi Egyezmény aláírásának időpontjától lehetséges, amelyre az EU-csatlakozás előtt kerülhet sor.

2.6. Ellenőrző kérdések az üzleti vállalkozások számára

- Csak speciális esetekben: Üzleti vállalkozásom nem került-e piaci erőfölénybe (azaz 50 %-os vagy annál nagyobb piaci részesedés), kihasználom-e ezt a helyzetet annyira, hogy a határokon átlépő kereskedelmet érinti? Ha igen, összeütközésbe kerülhetek az EU trösztellenes jogalkotásával.

- Szeretném-e szabadalmaimat egész Európában vagy legalább az EU egyes tagállamaiban az Európai Szabadalmi Hivatalnál levédeni? (ez csak akkor lehetséges, ha a közép- és kelet-európai országok aláírták az Európai Szabadalmi Egyezményt)

- Szeretném-e a csatlakozás után védjegyemet EU védjegyként bejegyeztetni?

3. Fűggelék:

Referenciák:

Kilian, Wolfgang: *Europäisches Wirtschaftsrecht: EG-Wirtschaftsrecht und Bezüge zum deutschen Recht*, München 1996

Matzat, Martin: *Europarecht*, Münster 2000

Nagel, Bernhard: *Deutsches und europäisches Gesellschaftsrecht – eine Einführung*, München 2000

Schwarz, Günther Christian: *Europäisches Gesellschaftsrecht – ein Handbuch für Wissenschaft und Praxis*, Baden-Baden 2000

Zahorka, Hans-Jürgen: "Die EWIV und ihre Mitglieder aus Drittländern", in: *EWIV/EEIG/GEIE e-Journal*, January 2000; kiadta az Europäisches EWIV-Informationszentrum, Sindelfingen/Stuttgart

Europäische Rechtsform für Unternehmenskooperation: EWIV (Europäische wirtschaftliche Interessenvereinigung) – einfach, flexibel und steuerlich günstig, kiadta az EWIV-Informationszentrum, Sindelfingen/Stuttgart

Die EWIV als Instrument der grenzüberschreitenden Kooperation: Praktisches Handbuch für KMU, Luxemburg 1999, kiadta az Európai Bizottság

Internet források:

<http://www.hlt.de/eic-infos/eu-info.htm>

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/de/lvb/l26055.htm>

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/de/lvb/l26002.htm>

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/de/lvb/l26021.htm>

http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/legislation/s971799_de.html

<http://www.richtervereinigung.at/gesetze/eugv-Dateien/eugv01.html>

<http://europa.eu.int/eur-lex/de/lif/index.html>

Megjegyzés:

Ez az útmutató legjobb tudásunk szerint készült.

Az útmutató teljessége és pontossága nem garantálható.